

Hasan KARAL
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sn. İbrahim Yumaklı tarafından Anayasanın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılması hususunu arz ederim.

Hasan KARAL
İstanbul Milletvekili

2025-2027 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program (OVP), ülkemizin makroekonomik hedeflerini belirlemenin yanı sıra kamu kaynaklarının tahsisine de yön vermektedir. Ancak programda tarım sektörüne ayrılan kaynakların; hem Anayasa ve 5488 sayılı Tarım Kanunu'nda açıkça öngörülen GSMH'nin %1'i düzeyindeki destekleme ilkesine hem de sahadaki üreticilerin gerçek ihtiyaçlarına karşılık gelmediği görülmektedir.

Kamuoyuna yansıyan verilere göre, 2025 yılında Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesi 275,2 milyar TL olarak belirlenmiştir. Bu bütçenin büyük kısmı cari transferlere (%63) ayrılmış, sermaye giderleri ise yalnızca 13,18 milyar TL seviyesinde kalmıştır. Bu tablo, sulama altyapıları, arazi toplulaştırma ve kırsal kalkınma yatırımları gibi uzun vadeli yapısal projelerin ötelenmesine yol açmaktadır. Nitekim sulama projelerinin yaklaşık %60'ının hâlâ yarım durumda olması da bu endişeyi pekiştirmektedir.

Öte yandan, küçük üreticiler destek mekanizmalarına erişimde bürokrasi, karmaşık süreçler ve ödeme gecikmeleriyle karşı karşıyadır. Kooperatifçilik, sözleşmeli tarım, girdi sübvansiyonları gibi araçlar yeterince yaygınlaştırılamamış; girdi fiyatlarındaki istikrarsızlık ise çiftçilerin üretim kararlarını doğrudan olumsuz etkilemiştir.

Soğuk zincir yatırımları, lisanslı depolar, ihracat teşvikleri, genç çiftçi ve kadın üreticilere özel destekler gibi stratejik alanlar OVP'de ya hiç yer bulmamış ya da soyut ifadelerle geçirilmiştir. Oysa iklim krizi, su kıtlığı, gıda güvenliği ve kırılgan arz zincirleri gibi yapısal tehditler tarımda çok daha cesur, şeffaf ve üretici odaklı politikalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Bu bağlamda ;

- 1) 2025 yılı için belirlenen tarım destekleme bütçesi, GSMH'nin yüzde kaçına karşılık gelmektedir? Anayasa ve 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun öngördüğü %1 hedefinin altında kalmasının gerekçesi nedir?
- 2) Sulama ve arazi toplulaştırma projeleri için ayrılan sermaye giderlerinin son beş yıldaki seyri nasıldır? 2024-2025 yıllarında hangi projeler tamamlanmış, hangileri yarım bırakılmıştır?
- 3) Son beş yılda tamamlanamayan sulama projelerinin il ve ilçe bazlı listesi nedir? Bu projelerin bitirilmesi için öngörülen yeni takvim nedir?

Hasan KARAL
İstanbul Milletvekili

- 4) Küçük üreticiler ve aile çiftçiliği için özel bir bütçe kalemi ayrılmış mıdır? Varsa, bu bütçeden yararlanan üretici oranı nedir?
- 5) OVP'de yer almayan ya da genel ifadelerle geçirilen kırsal kalkınma, kadın ve genç çiftçi projeleri ile kooperatifçilik destekleri için somut hedefleriniz nelerdir?
- 6) Çiftçilerin tarımsal destek başvurularına ilişkin ortalama geri dönüş süresi nedir? Destek ödemelerinde yaşanan gecikmelerin ortalaması kaç gündür?
- 7) Türkiye genelinde son üç yılda tarımı bırakan çiftçi sayısı nedir?
- 8) Yarım kalan sulama yatırımları nedeniyle kuraklık riski taşıyan bölgeler hangileridir? Bu bölgelerde yaşanan üretim kayıplarına ilişkin Bakanlığınızın yaptığı bilimsel analizler var mıdır?
- 9) 2025–2027 OVP'de tarım sektörü yatırımlarının, diğer kamu yatırımları içindeki oranı nedir? Tarım dışı yatırımlarla kıyaslandığında tarıma verilen pay yeterli midir?
- 10) OVP'de öngörülen tarım politikaları, iklim krizine uyum, biyolojik çeşitliliğin korunması, sürdürülebilir su yönetimi ve gıda güvenliği bağlamında hangi stratejik hedeflerle ilişkilendirilmiştir?